
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra 'stolpehus' i Hurvedal, Froland kommune, Agder fylke, Norge

NNU Rapport 50 – 2024

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Rolf Einar Huus

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Hurvedal

'Stolpehus'

Froland kommune

Gnr/Bnr: 1/37

Koordinater: 58.5241238 N, 8.6761734 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Byggeskikksentret i Flekkefjord, Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus, Byggeskikksentret i Flekkefjord Agder fylkeskommune

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

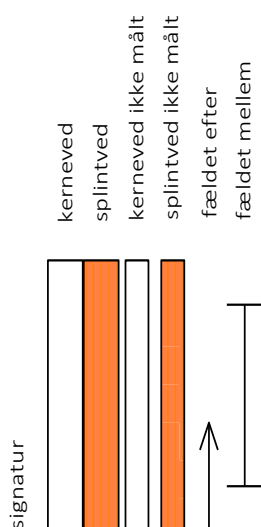
NNU j. nr.: A9816, september 2024.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

'Stolpehus'

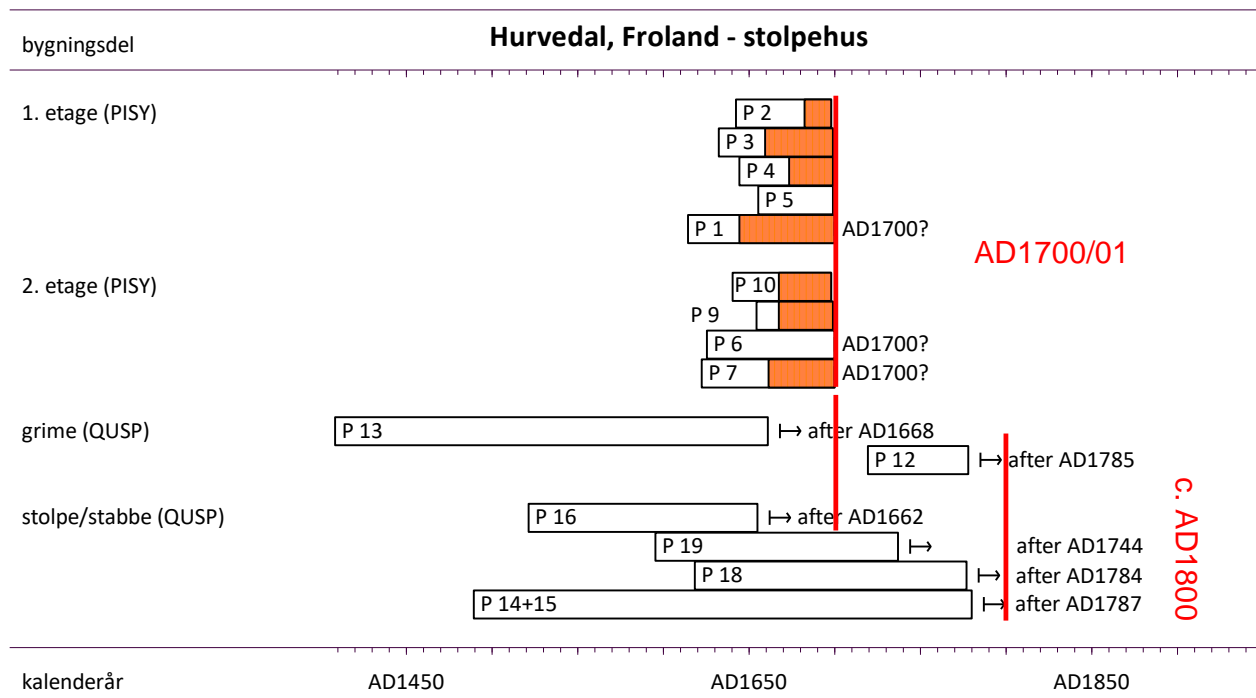
Ni prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra ni tømmerstykker er undersøgt. Yderligere to prøver (prøve 8, 11) mangler; de er enten ikke modtaget, bortkommet eller kasseret.

Endvidere er syv prøver af egetræ (*Quercus* sp.) fra seks tømmerstykker undersøgt. Én yderligere prøve (17) mangler; er enten ikke modtaget, bortkommet eller kasseret.

Alle prøver er udtaget som boreprøver. For indsamling se vedhæftede feltrapport). Der er konstateret splintved på 15 prøver, Tre har formentlig "waldkante" (træets sidstdannede årring). I ni prøver er den yngste målte årring dannet i AD1698-1700. Antal årringe i prøverne varierer mellem 45 og 283.

Alle prøver er dateret.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en **tolkning**, der angiver det formodede fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra (se endvidere katalog). PISY – prøver af fyrretræ. QUSP – prøver af egetræ.

Tolkning: prøverne stammer fra træer, der er fældet ca. 1700 og 1800.

FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER

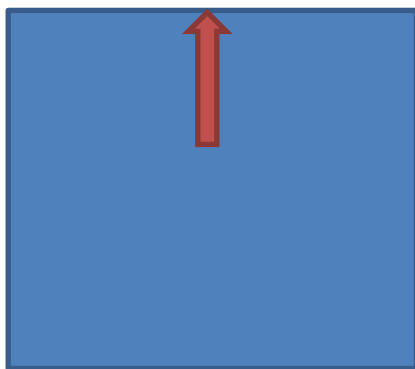
Dendrokronologisk objekt:	Hurvedal Stolpehus
Fylke:	Agder
Kommune:	Froland
Gnr/Bnr:	1/37 Lyngrothveien 176
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	16.10.2022
Koordinater	Nord 6504397.14 ØST 132025.1

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/ Bygn del.	Del.	Sted på del.	Marg. Ja/Nei	Geit. Ja/Nei	Bast. Ja/Nei	Bark. Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar
1	1		Omfar2						nei	
2	1		Omfar3						nei	
3	1		Omfar4						nei	
4	1		Omfar5						nei	
5	1		Omfar6						nei	
6	2		Omfar11						nei	
7	2		Omfar12						nei	
8	2		Omfar13						nei	
9	2		Omfar14						nei	
10	2		Omfar15						nei	
11	2		Omfar16						Nei	Øverste stokk
12	Grime		Langside mot hus						Bearbeide t	Eik
13	Grime		Kortside m trapp						bearbeidet	Eik
14	Stolpe		Midtre stolpe mot hus						Bearbeide t	Eik prøve 14 og 15 fra samme stolpe
15	Stolpe		Midtre stolpe mot hus						Bearbeide t	Eik prøve 14 og 15 fra samme stolpe
16	stolpe		Nærme st hus						Bearbeide t	Eik prøve 16 og 17 fra samme stolpe

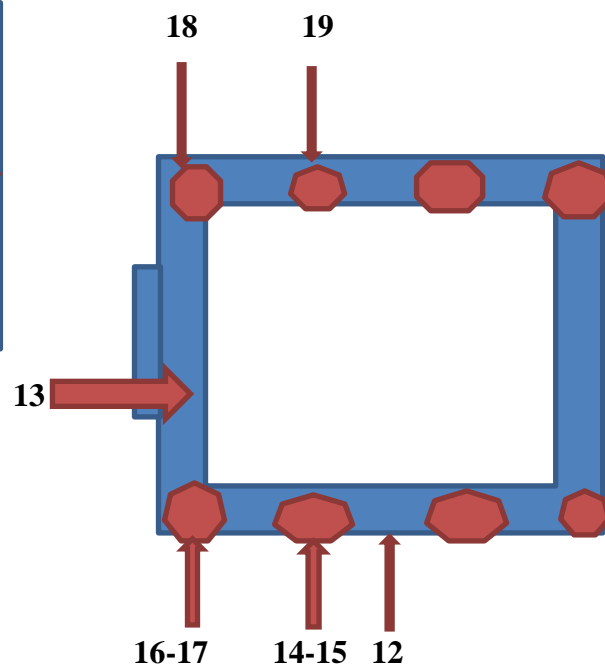
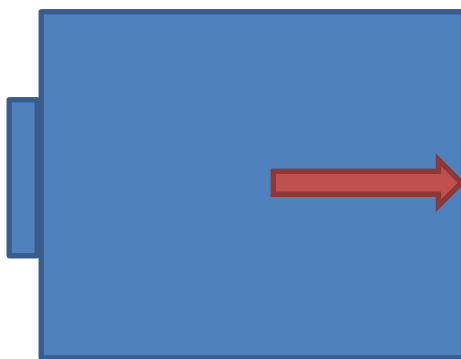
17	Stolpe		Nærme st hus							Bearbeide t	Eik prøve 16 og 17 fra samme stolpe
18	stolpe		Mot vei							Bearbeide t	Eik
19	Stolpe		Mot vei nr 2							Bearbeide t	Eik
20											
21											
22											
23											

2.etg prøve 6-11

Kommentar:

1.etg prøve 1-5

Årringskurverne for ni prøve af fyrretræ er sammenregnet til en middelkurve N4832m11 på 87 år, som dækker perioden AD1614 – 1700.

Årringskurverne for seks prøve af egetræ er sammenregnet til en middelkurve n4832m22 på 371 år, som dækker perioden AD1408 – 1778.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referencekurver for fyrretræ og egetræ fra det sydlige Norge (se tabeller).

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se samlet katalog.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	n4832m11	
-	start	dates	AD1614	
-	dates	end	AD1700	
aam01	AD1243	AD1744	4.57	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	AD1837	11.84	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	0.67	N VA Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	7.37	N Vest-Agder med Aaseral
VAAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	8.15	N Vest-Agder uden Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver (PISY). For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

kurver	-	-	n4832m22	
-	start	dates	AD1408	
-	dates	end	AD1778	
N-hist03+rec	AD1208	AD2005	6.44	N Agder oak 208 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver (QUSP).
For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Referencer:

Anvendt splintstatistik for egetræ (N): 15 [-8, +6]

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Beregning af middelkurver

Mean sequence – PISY - n4832m11

Dated AD1614 to AD1700

Contains the following files

n4832019.d dated AD1614 to AD1700 of type R 56 !
n4832029.d dated AD1642 to AD1698 of type R 16 N
n4832039.d dated AD1632 to AD1699 of type R 40 N
n4832049.d dated AD1644 to AD1699 of type R 26 N
n4832059.d dated AD1655 to AD1699 of type R 0 N
n4832069.d dated AD1625 to AD1700 of type R 0 !
n4832079.d dated AD1622 to AD1700 of type R 39 !
n4832099.d dated AD1654 to AD1699 of type R 32 N
n4832109.d dated AD1640 to AD1698 of type R 31 N

Mean sequence – QUSP - n4832m22

Dated AD1408 to AD1778

Contains the following files

n483219a.d dated AD1595 to AD1737 of type R 0 N
n4832129.d dated AD1719 to AD1778 of type R 0 N
n4832139.d dated AD1408 to AD1661 of type R 0 N
n4832159.d dated AD1489 to AD1687 of type R 0 N
n4832169.d dated AD1521 to AD1655 of type R 0 N
n4832189.d dated AD1618 to AD1777 of type R 0 N

A9816 Katalog

n4832019

A9816 Hurvedal stolpehus 1.etage omfar 2 P1
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Dated AD1614 to AD1700
56 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 98.83 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1700?

n4832029

A9816 Hurvedal stolpehus 1.etage omfar 3 P2
Raw Ring-width PISY data of 57 years length
Dated AD1642 to AD1698
16 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 199.91 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1698?

n4832039

A9816 Hurvedal stolpehus 1.etage omfar 4 P3
Raw Ring-width PISY data of 68 years length
Dated AD1632 to AD1699
40 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.37 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1699?

n4832049

A9816 Hurvedal stolpehus 1.etage omfar 5 P4
Raw Ring-width PISY data of 56 years length
Dated AD1644 to AD1699
26 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 185.46 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1699?

n4832059

A9816 Hurvedal stolpehus 1.etage omfar 6 P5
Raw Ring-width PISY data of 45 years length
Dated AD1655 to AD1699
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 246.04 Sensitivity 0.14
Interpretation: AD1699?

n4832069

A9816 Hurvedal stolpehus 2. etage omfar 11 P6
Raw Ring-width PISY data of 76 years length
Dated AD1625 to AD1700
0 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 110.12 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1700?

n4832079

A9816 Hurvedal stolpehus 2. etage omfar 12 P7
Raw Ring-width PISY data of 79 years length
Dated AD1622 to AD1700
39 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 150.13 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1700?

n4832099

A9816 Hurvedal stolpehus 2. etage omfar 14 P9
Raw Ring-width PISY data of 46 years length
Dated AD1654 to AD1699
32 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 186.46 Sensitivity 0.25
Interpretation: AD1699?

n4832109

A9816 Hurvedal stolpehus 2. etage omfar 15 P10
Raw Ring-width PISY data of 59 years length
Dated AD1640 to AD1698
31 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 189.00 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1698?

n4832129

A9816 Hurvedal stolpehus grime P12
Raw Ring-width QUSP data of 60 years length
Dated AD1719 to AD1778
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 169.33 Sensitivity 0.20
Interpretation: after AD1785

n4832139

A9816 Hurvedal stolpehus grime P13
Raw Ring-width QUSP data of 254 years length
Dated AD1408 to AD1661
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 44.24 Sensitivity 0.20
Interpretation: after AD1668

n483214a

A9816 Hurvedal stolpehus stolpe/stabbe P14

Raw Ring-width QUSP data of 283 years length

Dated AD1498 to AD1780

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 50.29 Sensitivity 0.21

Interpretation: after AD1787 (samme stok som n4832159. Trækurve n4832t01 1489 – 1780)

n4832159

A9816 Hurvedal stolpehus stolpe/stabbe P15

Raw Ring-width QUSP data of 199 years length

Dated AD1489 to AD1687

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 61.96 Sensitivity 0.17

Interpretation: after AD1694 (samme stok som n483214a. Trækurve n4832t01 1489 – 1780)

n4832169

A9816 Hurvedal stolpehus stolpe P16

Raw Ring-width QUSP data of 135 years length

Dated AD1521 to AD1655

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 76.12 Sensitivity 0.21

Interpretation: after AD1662

n4832189

A9816 Hurvedal stolpehus stolpe/stabbe P18

Raw Ring-width QUSP data of 160 years length

Dated AD1618 to AD1777

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 70.13 Sensitivity 0.15

Interpretation: after AD1784

n483219a

A9816 Hurvedal stolpehus stolpe/stabbe P19

Raw Ring-width QUSP data of 143 years length

Dated AD1595 to AD1737

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 75.96 Sensitivity 0.23

Interpretation: after AD1744